

**ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱԴՈՒԹՅԱՆ ԱՆՀՐԱՏԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Պետրոսյան Հայկ

*մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարան,
Հայաստանի Հանրապետություն,
hahapet@rambler.ru
<https://orcid.org/0000-0002-9850-7867>*

Ամփոփում

Հոդվածում հարցի համակարգված վերլուծության տեսանկյունից տրված են Հայաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում կիրառվող հիմնական ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների բնութագրերը, ընդգծված են կրթական գործունեության առանձնահատկությունները, սկզբունքները, ձևերը, մեթոդներն ու միջոցները:

Այսօր ուսուցման անարդյունավետ ձևերն ու մեթոդները հեռացվում են, դրանք փոխարինվում են ավելի առաջադեմ, նոր զարգացող գաղափարներով, և որոնք պետք է ներդրվեն աստիճանաբար, մանկավարժական գիտափորձով հաստատված արդյունավետության պայմաններում՝ բնականաբար, բացառելով առկա կրթական տեսությունների բացթողումները:

Ընդունելով, որ նորարարական և ավանդական տեխնոլոգիաների բաժանումը շատ պայմանական է, առաջարկվում է դրանք ոչ թե հակադրել, այլ փոխլրացնել:

Նորարարական տեխնոլոգիան ավանդականից տարբերվում է միայն նրանով, որ այն ավելի շատ կենտրոնացած է ժամանակակից հասարակության պահանջների վրա, ուսումնառողի բուն անհատականության վրա՝ նրանից պահանջելով ինքնազարգացման ու ինքնակատարելագործման ցանկություն, ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները պրակտիկալում կիրառելու կարողություն:

Միաժամանակ հիմնավորված է, որ անհրաժեշտություն է առաջացել մի շարք հիմնարար հասկացությունների վերախմաստավորման:

Հոդվածում արծարծված հիմնախնդիրն է բացահայտել ժամանակակից բարձրագույն դպրոցում մանկավարժական տեխնոլոգիաների կիրառության անհրաժեշտությունն ու հնարավորությունը:

Քննարկված է դիդակտիկայի, դասավանդման մեթոդիկայի և մանկավարժական տեխնոլոգիաների նշանակությունը ժամանակակից բարձրագույն դպրոցի գործունեության մեջ:

Կրթության նկատմամբ պետական նոր դիրքորոշումները հիմնված են կոմպետենտային մոտեցման վրա, ընդունելով գիտելիքների ենթակայությունը կրթական վերջնարդյունքների՝ շեշտադրված է պրակտիկ ուղղվածությունը, թողարկվող շրջանավարտների պատրաստվածությունը պրակտիկ գործունեության և գործողությունների:

Բանալի բառեր՝ բարձրագույն դպրոց, ռազմավարություն, հայեցակարգ, նորարարություն, մանկավարժական տեխնոլոգիա, ինքնություն ուսումնառություն, դասավանդող, ուսումնառող:

Հիմնախնդիրն է՝ բացահայտել ժամանակակից բարձրագույն դպրոցում մանկավարժական տեխնոլոգիաների կիրառության անհրաժեշտությունը և հնարավորությունը:

Հոդվածում մասնագիտական դատողությունները հիմնված են Ա. Մ. Նովիկովի, Դ. Ա. Նովիկովի մեթոդաբանության, Ի. Վ. Ուլյանովայի, Վ. Ֆ. Ռոդինի և ուրիշների

մասնագիտական կոմպետենցիաների ձևավորման գործընթացում ինտերակտիվ տեխնոլոգիաների կիրառության տեսության, շ... Պետրոսյանի մանկավարժական տեխնոլոգիաների վերաբերյալ աշխատությունների վրա:

Հետազոտության նպատակն է մասնագիտական գրականության ուսումնասիրության արդյունքներով բացահայտել ժամանակակից բարձրագույն դպրոցում մանկավարժական տեխնոլոգիաների կիրառության հնարավորությունը՝ հիմնավորելով դրանց կիրառության անհրաժեշտությունը:

Հետազոտության նորույթը: Մասնագիտական գրականության հետազոտության արդյունքներով վերլուծված են ժամանակակից բարձրագույն դպրոցում մանկավարժական տեխնոլոգիաների կիրառության անհրաժեշտության պայմաններն ու հնարավորությունը, վերլուծության արդյունքներով՝ դրանց ներդրման ուղիները:

Հետազոտության գործնական նշանակությունը: Ինչպիսի՞ն պետք է լինի կրթությունն այն պայմաններում, որում գտնվում է ժամանակակից հասարակությունը: Հարցի ուսումնասիրության արդյունքները կարող են ներդրվել բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների գործունեության հիմքում:

Հիմնական նյութի շարադրանքը

Ժամանակակից հայաստանյան հասարակության մեջ բարձրագույն կրթությունը ձեռք է բերում կենսական կապիտալի և հիմնական ռեսուրսի հայեցակարգ: Այս տեսանկյունից մեծանում է բարձրագույն մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների դերը, որոնք ենթարկվում են նոր, ավելի խիստ պահանջների՝ կրթական գործունեության պատասխանատվության, կրթության և ուսուցման որակի, կրթական գործունեության ընթացքում ուսումնառողների կողմից ձեռք բերված մասնագիտական հմտությունների ինտեգրման առումով: Անհրաժեշտ է «ուսումնառած մասնագետ» հասկացության հիմնարար վերաիմաստավորում: Կրթական գիտության ժամանակակից հայեցակարգը սահմանում է նոր հիմնարար դիրքորոշում՝ հիմնված այն գաղափարի վրա, որ մտավոր աշխատանքը, մտավոր գործունեությունը ցանկացած պրակտիկ գործունեության հիմքն է: Այս նոր հայեցակարգի հետ կապված՝ բարձրագույն ուսումնական հաստատության դասավանդողի կողմից ուսումնական նյութի հաղորդման մեթոդներն ու կիրառվող դասավանդման տեխնոլոգիաները պետք է ենթարկվեն անհրաժեշտ առաջադեմ փոփոխությունների [1, 7]:

Նախ պետք է հասկանալ, որ բաժանումը նորարարական և ավանդական ուսուցման շատ պայմանական է: Նորարարական ուսուցումը տարբերվում է ավանդական ուսուցումից միայն նրանով, որ այն ավելի շատ կենտրոնացած է ժամանակակից հասարակության պահանջների վրա, ուսումնառողի բուն անհատականության վրա՝ նրանից պահանջելով ինքնագարգացման և ինքնակատարելագործման ցանկություն, ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված գիտելիքները պրակտիկայում կիրառելու կարողություն: Ուսուցման նորարարական տեխնոլոգիաների համար հիմք են ընդունվում ավանդական մանկավարժական տեխնոլոգիաները, որոնք միայն ճշգրտվում են և ուղղորդվում այս ուղղությամբ: Դասավանդողի խնդիրն այժմ ներառում է ոչ թե պարզապես գիտելիքների հաղորդումն ուսումնառողներին, այլ առավել մեծ չափով նրանց ինքնուրույն ուսումնառության համար պայմանների ստեղծումը՝ ուղղորդելով սոցիալական, քաղաքացիական և մասնագիտական կարողությունների հիմունքներին տիրապետումը [5]:

Ինքնուրույն ուսումնառության համար էական է «ինքնակառավարվող ուսումնառության հայեցակարգը, ընդհանուր առմամբ, հիմնված է հետևյալ դրույթների վրա.

ուսուցման արգասաբերության համար կարևոր է օգտագործել՝ ինքնագիտակցությունը, ինքնագնահատումը, ինքնատիրապետումը, այնպիսի անձնական որակներ, ինչպիսիք են ինքնավստահությունը, հարմարվողականությունը, նախաձեռնությունը և լավատեսությունը, ինչպես նաև զարգացնել ուրիշների հետ հարաբերությունների կառավարումը որոշող սոցիալական հմտություններ: Այս ռազմավարություններում ուսուցչի հիմնական դերը կրթական գործընթացի կազմակերպիչ լինելն է:» [3]:

Կրթության նկատմամբ պետական նոր մոտեցումները հիմնված են, այսպես կոչված, կոմպետենտային մոտեցման վրա, որը կազմում է պրակտիկայի վրա հիմնված ուսուցման առանցքը՝ հաստատելով գիտելիքների ենթակայությունը կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու համար, հիմնական շեշտը դնելով պրակտիկ ուղղվածության, թողարկվող շրջանավարտ մասնագետի պատրաստվածության որոշակի պրակտիկ գործունեության ու գործողությունների վրա: Համաձայն Բարձրագույն կրթությանը ներկայացվող ժամանակակից պետական պահանջների՝ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը պետք է թողարկի մասնագետներ գործունեության կուտակված փորձով:

Մանկավարժական գործընթացը գործունեության երկու փոխկապակցված ոլորտների՝ դասավանդման և ուսումնառության մի ամբողջությունն ու համադրություն է, որոնք փոխկապված են մեկ միասնական համակարգի մեջ: Դասավանդումն ուսումնառողների ճանաչողական գործունեության ակտիվության ձևավորումն է, որի նպատակներն է ուսումնառողների կողմից գիտելիքների յուրացումն ու որոշակի կոմպետենցիաների ձեռքբերումը, որոնք հետագայում կարող են կիրառվել պրակտիկ գործունեության ընթացքում: Ուսումնառությունը նշանակում է հենց ուսումնառողների գիտակցված գործունեություն, որն ուղղված է հաղորդվող գիտելիքների համակարգի յուրացմանը:

Ուսումնառողների շրջանում նման գիտակցության ձևավորման համար, որպես դրական լիցք, ավանդաբար օգտագործվում են մանկավարժական գործընթացի հիմնական սկզբունքները. կատարելության, կարգապահության, ճշտապահության, պատասխանատվության դաստիարակման, ուսումնասիրվող առարկայի նկատմամբ հետաքրքրության առաջացման, ինքնուրույն ըմբռնելու ձգտման, աշխատանքը սահմանված ժամկետներում ճիշտ կատարելու, ինքնուրույն ուսումնառության սկզբունքների ու մեթոդների, ձեռք բերված գիտելիքների պրակտիկ նշանակության և դրա կոնկրետ կիրառության արդյունավետության բացատրության:

Ուսումնական գործընթացի նախապատրաստումն ու իրականացումը հարակից հասկացությունների համակարգի իրականացումն է դիդակտիկայից մինչև մեթոդիկա, մեթոդիկայից մինչև մանկավարժական գործընթաց, որն առաջին հերթին ենթադրում է մանկավարժական տեխնոլոգիայի մանրամասն մշակում: Անհրաժեշտ է հստակեցնել այս ակադեմիական հասկացությունների փոխհարաբերությունները: Դիդակտիկան ուսուցման ընդհանուր վերացական տեսությունն է: Այն դիտարկում է դասավանդման և ուսումնառության նպատակները, խնդիրները, բովանդակությունը, ձևերը, մեթոդներն ու միջոցներն ամբողջության մեջ: Մեթոդիկան կարծես դիդակտիկական գործունեության որոշակի դեպքի գործառնությունն է՝ լինելով կոնկրետ առարկայի դասավանդման տեսություն, ընդգրկելով կոնկրետ ուսումնական դասընթացի բովանդակությունը: Մեթոդիկան նախագծվում է և կառուցվում դիդակտիկայի ընդհանուր դրույթների կոնկրետացման հիման վրա՝ հաշվի առնելով ուսումնական առարկայի բովանդակությունը,

որոշակի նպատակներ, ուսումնական պայմաններ և մանկավարժական առաջադրանքների համալիրը:

Դասավանդման մեթոդիկան պետք է ապահովի գիտական հայեցակարգի փոխանցումն ուսումնառողների գիտակցությանը: Նյութի շարադրման ժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել գիտության վերջին զարգացումները՝ հնացած հասկացությունների հիմնավորված մերժմամբ, ինչպես նաև տեսության և պրակտիկայի մշտական կապի ցուցադրմամբ: Դրան հասնելու համար անհրաժեշտ է ուսումնական նյութի հաղորդման ժամանակ կենտրոնանալ ժամանակակից պայմաններում այս կապի զարգացման առանձնահատկությունների բացահայտման վրա և կիրառել ուսումնական դասընթացի շրջանակում առաջադեմ պրակտիկ մշակումներն ու զարգացումները:

Ի տարբերություն դասավանդման մեթոդիկայի՝

- տեխնոլոգիան նախագծվում է մանկավարժական կոնկրետ մտահղացմամբ՝ ելնելով կոնկրետ պայմաններից ու կողմնորոշվելով տրված և ոչ թե ենթադրյալ արդյունքների վրա,
- տեխնոլոգիան տարբերվում է արդյունքների իր վերարտադրողականությամբ, մի շարք «թե»-ների բացակայությամբ: Եթե հմուտ դասավանդող է և ունակ ուսումնառողներ են, առկա՝ են արդյոք ուսուցման բավականաչափ միջոցներ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և այլն,
- ի տարբերություն դասախոսակենտրոն դասի մեթոդական մշակման՝ տեխնոլոգիան կողմնորոշվում է ուսումնառողների վրա և ուսման հաջողությունն ապահովում է նրանց սեփական գործունեության միջոցով,
- տեխնոլոգիայում ոչ մի ավելորդ կամ բացակայող բան չի կարող, և չպետք է լինի. մեթոդների, հնարների, եղանակների, ձևերի և միջոցների վերակառուցվելը, փոխարինվելը տեխնոլոգիականության բացակայության նշան են [1, էջ 42]:

Դասավանդումը պետք է համատեղի վերացական դատողություններն ու ուսումնասիրվող առարկայի գննականությունը, լինի համակարգված և հաջորդական, ինչը կբարձրացնի ուսումնառողների կողմից ձեռք բերված գիտելիքների յուրացման մակարդակը: Պետք է հաշվի առնել նաև լսարանի ընդհանուր և հատուկ պատրաստվածության մակարդակը, որը պետք է ապահովի հաղորդվող նյութի հասանելիությունը տեղեկատվության ծավալով, բովանդակությամբ և մատչելիությամբ, բարձրագույն կրթության, ուսումնական հաստատության, մասնագիտության, կրթական ծրագրի և աշխատանքային ուսումնական պլանի պահանջները: Ուսումնական պլան և ուսումնական աշխատանքային ծրագիր մշակելիս անհրաժեշտ է խստորեն պահպանել բարձրագույն դպրոցի ուսումնական պլանի պահանջները՝ խուսափելով պարզեցումից կամ, ընդհակառակը, բարդացնելով ուսումնական նյութի ներկայացման մակարդակը:

Բուհի դասավանդողը, ըստ էության, տեխնոլոգ է.

- նա չի փորձարկում և գործ ունի ճիշտ նախագծված ու կանխատեսված արդյունքների հետ,
- նա բացառապես հենվում է լավ հայտնի, արդեն փորձարկված, հիմնավոր, տվյալ պայմաններում և տրված ժամանակահատվածում նվաճումների ենթադրվող արդյունքների հասնելը կասկած չհարուցող ուսուցման մոդելի վրա [1, էջ 42]:

Մանկավարժական գործընթացն առաջին հերթին պետք է մանրակրկիտ մշակվի իր բոլոր բաղադրիչներով, ինչպիսիք են՝ դաստիարակության և դասավանդման ձևերն

ու մեթոդները, դասավանդվող առարկայի բովանդակության շարադրումն ու ուսումնական միջոցները:

Ցանկացած ուսումնական առարկայի բովանդակությունը պետք է դիտարկել որպես մարդկանց գործունեության, ճշմարտության որոնման նրանց ջանքերի արդյունք: Այդ ռազմավարությունը հնարավորություն է տալիս, ի վերջո, ժամանակակից դպրոցի համար այնպիսի կարևորագույն խնդիր լուծելու, ինչպիսին է դեղուկտիվ, գործնական, էվրիստիկ և գեղագիտական միջոցների կիրառությամբ ուսումնական դրդապատճառի ուժեղացումը [2, 17]:

Մանկավարժական որոշակի տեխնոլոգիա պետք է մշակվի մանկավարժական գործընթացի յուրաքանչյուր կոնկրետ առաջադրանքի համար:

Կրթության ժամանակակից մեթոդաբանության և տեսության ստեղծողներից մեկի՝ ռուս գիտնական-մանկավարժագետ Ա. Մ. Նովիկովի կարծիքով «...մանկավարժական տեխնոլոգիայի առանձնահատկությունն այն է, որ դրա հիման վրա կառուցված մանկավարժական գործընթացը պետք է «երաշխավորի» (ապահովի) սահմանված նպատակների իրագործումը: Տեխնոլոգիայի երկրորդ բնորոշ առանձնահատկությունը դասավանդողի և ուսումնառողների միջև փոխգործակցության գործընթացի կառուցվածքավորումն է (ալգորիթմացումը): Այսպիսով, «մանկավարժական տեխնոլոգիան» մանկավարժական երևույթ է, որն իր մեջ կենտրոնացնում է ժամանակակից պայմաններում բազմաթիվ խնդիրներ լուծելու հնարավորությունը» [5]:

Մանկավարժական տեխնոլոգիաները պետք է երաշխավորեն առաջադրված մանկավարժական նպատակների իրագործումը, ուստի դրանք նախնառաջ պետք է մանրամասնորեն որոշվեն և մշակվեն բարձրագույն դպրոցի դասավանդողների կողմից: Ուսումնական առարկայի դասավանդման կոնկրետ նպատակները պետք է հիմնված լինեն բարձրագույն մասնագիտական կրթության հետևյալ հիմնական նպատակների վրա.

- անհատական արժեքային-իմաստային վերաբերմունքի և համընդհանուր կրթական գործողությունների ձևավորում,
- ուսումնառողի ունիվերսալ ուսումնական գործողությունների փոխանցման և կիրառման փորձի ձևավորում՝ ուղղված անձնական ու ճանաչողական զարգացման խնդիրների լուծման համար,
- մասնագիտական կոմպետենցիաների ձևավորում՝ հիմնված ուսումնառողի՝ որպես ապագա մասնագետի, պրակտիկ խնդիրների ճանաչողական զարգացման ինտեգրման վրա:

Նոր մշակված ուսուցման տեխնոլոգիայի արդյունավետության գնահատման հիմնական մեթոդներն են դրա կոլեկտիվ քննարկումն ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական կազմի կողմից և փորձագիտական գնահատումը՝ կառավարչական մարմնի պրակտիկ կազմակերպությունների մանկավարժական կազմի գիտնականների ներգրավմամբ: Անհրաժեշտ է նման գնահատման արդյունքը ձևակերպել գրավոր, նույնիսկ, եթե այն չի պահանջվում ներկայացնել կառավարման բարձրագույն կառույցներին, քանի որ դա թույլ կտա համակարգել նման գնահատման արդյունքները, ինչը, իր հերթին, անշուշտ, խթան կհաղորդի մտորումների և խնդրի հետագա ըմբռնմանը [4]:

Բարձրագույն կրթությամբ մասնագետների պատրաստման մանկավարժական գործընթացը ենթադրում է ոչ միայն տարբեր մեթոդներ, այլ նաև ուսումնական գործընթացի տարբեր ձևեր: Ուսումնական պլանով նախատեսված ուսումնական պարամունքների ձևերի հետ մեկտեղ (դասախոսություններ, սեմինարներ, գործնական պա-

րապմունքներ, ռեֆերատներ, թեստեր և կուրսային աշխատանքներ, գործնական, դերային խաղեր, փորձուսուցման և փորձառության պրակտիկաներ) անհրաժեշտ է կիրառել ուսումնառողների հետ աշխատանքի արտապլանային ձևեր (ընտրովի առարկաներ, կոնֆերանսներ, կյոթ սեղաններ, սիմպոզիումներ, գիտական աշխատանքների մրցույթներ): Ուսումնառողներին գիտական գործունեության մեջ ներգրավելը խթանում է նրանց ուսումնական աշխատանքը, դրդում նրանց կանոնավոր ուսումնասիրել ոչ միայն ուսումնական, այլև գիտական գրականություն, նրանց մեջ սերմանում է ստեղծագործական մտածողության հմտություններ, նախապատրաստում զեկուցումներ կարդալուն, քննարկումներ վարելուն և հնարավորություն է ընձեռում ձեռք բերելու փորձ գիտական բանավեճերում: Նման գործունեությունը խթանում է նրանց՝ որպես մասնագետների հետագա մասնագիտական գործունեությունը և բացում մասնագիտական աճի հեռանկարներ: Ժամանակակից գործունեության բոլոր ոլորտներում մեծ նշանակություն են ձեռք բերում այնպիսի առաջադեմ ուղղությունները՝ չբացառելով բարձրագույն կրթության ոլորտը, ինչպիսիք են համակարգչայնացումն ու ինֆորմատիզացիան, որոնք ապահովում են գիտության և կրթության միջև սերտ կապը՝ ուժեղացնելով բարձրագույն կրթության գործնական կողմնորոշումը, պահպանելով դրա հիմնարարության պայմանը:

Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների օգտագործումը կարող է ապահովել ավանդական գծային կրթական կառույցներից ավելի սահուն անցում դեպի բարձրագույն կրթության ճկուն կազմակերպման, որը ենթադրում է անհատական կրթական հետազոծերի զարգացում, հետևաբար մասնագետների պատրաստման փոփոխականություն և ակադեմիական շարժունություն:

Բուհերի դասախոսական կազմի կողմից գիտական ու պրակտիկ գործունեության այս կողմի կարևորության գիտակցումը կապահովի բարձրագույն մասնագիտական կրթության ինտենսիվությունը և որակի զգալի աճ, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների հայեցակարգային արդիականացումը և կարագացնի անցումը պրոֆեսիոնալ կադրերի պատրաստման նոր առաջանցիկ ռազմավարության [6]:

Ժամանակակից պայմաններում հրատապ անհրաժեշտություն է ամբողջությամբ վերանայելու կրթության առավել լայն պրոֆիլը, որն ընդգրկում է ամենատարբեր ուսումնական ոչ մասնագիտական առարկաներ, պաշտոնապես վերացնել ուսումնառության արդյունքների գնահատման և ուսումնառողի կողմից գիտական տեղեկատվության մեխանիկորեն վերարտադրման պարտադրանքը: Անհրաժեշտ է ապահովել ուսումնառողների կողմնորոշումը տեղեկատվության ինքնուրույն որոնման, դրա ստեղծագործական իմաստավորման և դրանք ապագա գործնական աշխատանքում օգտագործելու սկզբունքների որոնման:

Բարձրագույն դպրոցի դասավանդողի խնդիրն է առավելագույնի հասցնել կրթական գործընթացի լավարկումը, որը կրթական տեխնոլոգիաների ողջ շարքից լավագույնը ընտրելու և կիրառելու մեջ է՝ երբեմն հաղթահարելով համակարգի իներցիան, ապացուցելով նոր՝ անսովոր, բայց առավել առաջադեմ մեթոդների կիրառման օբյեկտիվ անհրաժեշտությունը:

Որպես կանոն, յուրաքանչյուր նորամուծության ուղեկցում են լուրջ ծախսեր ու ճգնաժամային իրավիճակներ, յուրաքանչյուր նոր գիտական վերարտադրություն, երբեմն առաջացնում են ցավալի ձախողումներ: Հետևաբար դասավանդման անարդյունավետ ձևերի ու մեթոդների դուրսմղումն ու դրանց փոխարինումն ավելի առաջադեմ, նոր զարգացումներով աստիճանաբար պետք է կատարվեն գիտափորձի դրական ար-

դյունքներով՝ բնականորեն բացառելով գոյություն ունեցող կրթական տեսությունների ճգնաժամային իրավիճակները:

Եզրակացություն

Հանրապետության առաջանցիկ զարգացման ճանապարհով շարժվելը հնարավոր է միայն ընդհանուր քաղաքակրթական հիմունքներով և պետք է ասոցացվի, առաջին հերթին, հասարակական կյանքում առաջադեմ սկզբունքների հաստատմամբ::

Այս առումով հայաստանյան կրթության համար արդիական է հասարակության օբյեկտիվ պահանջների և հասարակական պրակտիկայում դրա իրական մարմնավորման միջև հակասության հաղթահարման խնդիրը: Այս տեսանկյունից այն հարցի առաջադրումն ու ուսումնասիրությունը, թե ինչպիսին կարող է և ինչպիսին պետք է լինի կրթությունն այն պայմաններում, որում գտնվում է ժամանակակից հասարակությունը, ունի կարևոր տեսական և ոչ պակաս կարևոր պրակտիկ նշանակություն:

THE NEED AND POSSIBILITY OF USING PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN HIGHER EDUCATION

Petrosyan Hayk

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
V. Bryusov State University,
Republic of Armenia
hahapet@rambler.ru*

Summary

The article, from the point of view of system analysis of the issue, provides a description of the main modern pedagogical technologies used in higher educational institutions of Armenia, highlights the features, principles, forms, methods and means of educational activities.

Today, ineffective forms and methods of teaching are eliminated, they are replaced by more advanced, newly developing ideas that should be introduced gradually, in conditions of effectiveness confirmed by pedagogical scientific experience, naturally, eliminating gaps in existing pedagogical theories.

Recognizing that the division of innovative and traditional technologies is very conditional, it is proposed not to contrast them, but to complement them.

Innovative technology differs from traditional technology only in that it is more focused on the needs of modern society, on the student's own personality, requiring from him the desire for self-development and self-improvement, the ability to apply the knowledge gained during study knowledge in practice.

At the same time, the necessity of rethinking a number of fundamental concepts is substantiated.

The task considered in the article is to identify the necessity and possibility of using pedagogical technologies in modern higher education.

The importance of didactics, teaching methods and pedagogical technologies in the activities of modern higher education is discussed.

New state approaches to education are based on a competence-based approach, which allows the subordination of knowledge to the achievement of educational goals, emphasizing the practical focus, preparing graduates for practical activities and actions.

Particular attention is paid to the practical focus, preparing graduates for practical activities and actions.

Keywords: *higher education, strategy, concept, innovation, pedagogical technology, independent learning, teacher, student.*

НЕОБХОДИМОСТЬ И ВОЗМОЖНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВРЕМЕННОЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Петросян Гайк

доктор педагогических наук, профессор
Государственный университет имени В. Брюсова,
Республика Армения
hahapet@rambler.ru

Аннотация

В данной статье дана характеристика основных современных педагогических технологий, используемых в высших учебных заведениях Армении, с точки зрения системного анализа вопроса. Выделены особенности, принципы, формы, методы и средства образовательной деятельности.

Сегодня устраняются неэффективные формы и методы обучения. Они заменяются более продвинутыми, развивающимися идеями, которые должны внедряться постепенно при условии эффективности, подтвержденной педагогическим научным опытом, и, естественно, исключать пробелы существующих педагогических теорий.

Признавая, что разделение инновационных и традиционных технологий весьма условно, предлагается их не противопоставлять, а взаимодополнять.

Инновационная технология отличается от традиционной только тем, что она в большей степени ориентирована на запросы современного общества, на индивидуальность студента, требуя от него стремление к саморазвитию и самосовершенствованию, умение применять полученные в ходе учебы знания на практике.

В статье нами обоснована необходимость переосмысления ряда фундаментальных понятий.

Поставленная в статье цель заключается в выявлении необходимости и возможности использования педагогических технологий в современной высшей школе. Обсуждается значение дидактики, методики преподавания и педагогических технологий в деятельности современной высшей школы.

Новые государственные подходы к образованию базируются на компетентностном подходе, допускающем подчинение знаний достижению образовательных целей, подчеркивается практическая направленность подготовки выпускников к практической деятельности. Особое внимание уделяется и практической направленности выпускников, их подготовке к практической деятельности и действиям.

Ключевые слова: высшая школа, стратегия, концепция, инновация, педагогическая технология, самостоятельное обучение, преподаватель, обучающийся.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Պետրոսյան Հայկ, Մանկավարժական ժամանակակից տեխնոլոգիաներ, Եր., 2012, 566 էջ:
2. Պետրոսյան Հայկ, Ուսուցման ռազմավարություններ, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր., հեղինակային հրատարակություն, 2021, 164 էջ:
3. Պետրոսյան Հայկ, Ինքնադիմացվող ուսումնառության ռազմավարություններ, ԵՊՀ, «Կրթությունը 21-րդ դարում», N2, 2021, էջ 34-41:
4. Новиков А.М., Новиков Д.А., Методология, М.: Синтег, 2007, 663 с.
5. Новиков А.М., Основания педагогики. Пособие для авторов учебников и преподавателей педагогики. - М.: Эгвес, 2010. - 208 с.
6. Материалы и исследования по проблемам стратегий и технологий Образования. <http://www.NationalEdTechPlan.org>.
7. Ульянова И.В., Родин В.Ф., Мальцева Т.В., Михайлова В.К., Русскова Ю.Н., Интерактивные технологии обучения как средство формирования профессиональных компетенций у курсантов образовательных организаций МВД России: Монография - Рязань: ИП Коняхин А.В. (Book Jet), 2018. -265 с.

Получено: 10.09.2024

Received: 10.09.2024

Рассмотрено: 18.09.2024

Reviewed: 18.09.2024

Принято: 14.10.2024

Accepted: 14.10.2024

© The Author(s) 2024

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License